

QUALITY TEACHING

Eindelijk weten we wat het geheim is van kwaliteitsvol onderwijs. De Australische professor Terry Lovat deed er jarenlang onderzoek naar en heeft de basis blootgelegd van een onderwijs dat zowel voor leerlingen als voor leraren een aantoonbaar beter effect heeft: een school die in alles wat ze doet, steunt op duidelijke waarden.

Wat is dat precies: kwaliteitsvol onderwijs?

Terry Lovat: "Als de leerlingen goede resultaten halen, zich goed voelen op school en fijne, veerkrachtige mensen worden. En als de leraren even graag naar school komen en zich voor hen inzetten. Dat is geen verre droom. Wereldwijd slagen scholen daar effectief in. Spijtig genoeg zijn er ook vele andere."

Welk geheim heb jij ontdekt?

Terry Lovat: "Het staat nu wetenschappelijk vast dat een school die expliciet en impliciet steunt op waarden, een aantoonbaar beter effect heeft. Zowel op de resultaten als op het welbevinden van leerlingen én leraren. Waarden zijn dé *missing link*."

Welke waarden zijn dat dan?

Terry Lovat: "In alle landen heb je religieuze instellingen die denken dat ze een patent op waarden hebben. Publieke instellingen kunnen echter net zo goed op waarden steunen. Wij spreken over twaalf universele kernwaarden die we als mensheid delen: vrede, respect, liefde, verantwoordelijkheid, eerlijkheid, samenwerking, geluk, verdraagzaamheid, bescheidenheid, eenvoud, vrijheid en verbondenheid. Wie wil kan er

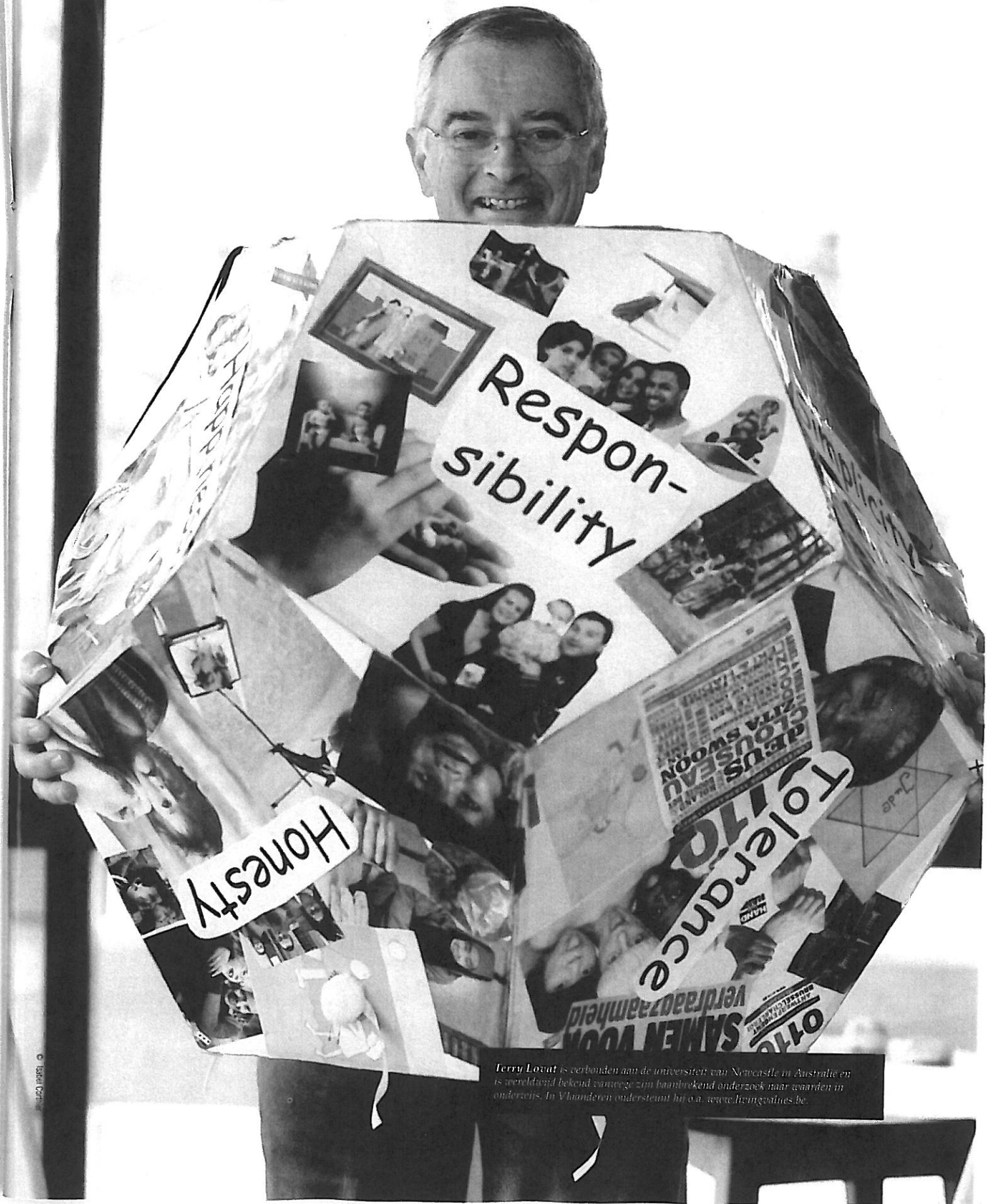
nog wel een aantal aan toevoegen, maar deze opsomming is al een hele schat."

Iedereen kan natuurlijk dergelijke waarden in een mooie tekst of het schoolreglement opnemen.

Terry Lovat: "Het is pas als elke leraar en de hele school ernaar handelen, dat waarden een effect hebben. Ook tijdens de les wiskunde, in de pauze, bij het oudercontact en in de wijze van rapporteren. Uit het onderzoek komen drie kernbegrippen naar voren waar alles op steunt: zorg, vertrouwen en goede relaties."

Daar een uur les over geven helpt niet?

Terry Lovat: "Nee. Je moet je waarden wel zichtbaar en expliciet maken. Schilder ze op de muren, maak er een beeldhouwwerk van. Spreek erover bij elke gelegenheid. Bouw er rituelen en feesten rond. Sta er tien minuten bij stil of geef er een les over. Daardoor krijgen de leerlingen er ook een taal en woorden voor. Maar dat is niet voldoende. Pas als die waarden impliciet voelbaar zijn in alles wat de leraren zeggen en doen en in wat de school uitstraalt en uitademt, kun je over waardevol onderwijs spreken." ►

Terry Lovat is verbonden aan de universiteit van Newcastle in Australië en is wereldwijd bekend vanwege zijn baanbrekend onderzoek naar waarden in ondernemers. In Vlaanderen ondersteunt hij o.a. www.livingvalues.be.

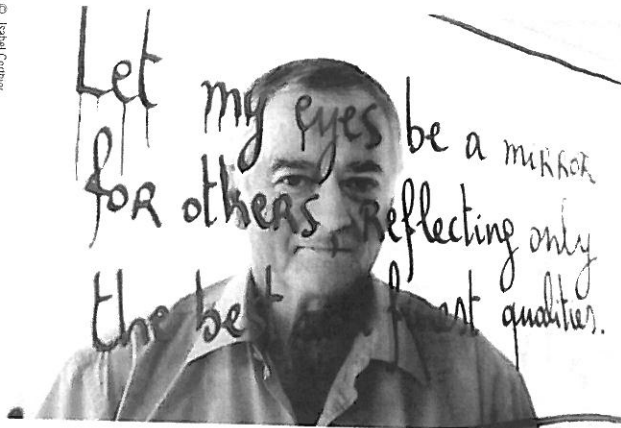
Leraren zullen zeggen: we hebben onze handen al vol.

Terry Lovat: "Waarden zijn geen toevallige optie. Ze vormen de kern van kwaliteitsvol onderwijs. Het effect speelt ook in het voordeel van de leraren: leerlingen die meer zorg dragen en zich beter inzetten. Uiteindelijk win je daar tijd én arbeidsvreugde mee."

Welk effect heb je precies vastgesteld bij de leerlingen?

Terry Lovat: "Ze komen liever naar school én ze halen betere resultaten. Ze zijn ook zelfstandiger, tonen meer

© Sarah Connor

TOVENAAR WORDEN

Jonatan De Geest (22) is net afgestudeerd als leraar secundair onderwijs (biologie en voeding/verzorging). Hij koos waardenvol onderwijs als thema voor zijn stage en zijn eindwerk. Maar dat werd niet overal op applaus onthaald.

Jonatan: "In sommige scholen zeiden ze gewoon: 'Dat is iets voor de les godsdienst of leefsleutels' of: 'Daar houdt hier de GOK- of zorgcoördinator zich mee bezig'. In een andere 'hadden ze net iets gedaan voor Broederlijk Delen' en daarmee was de kous af. Ik ben daar echt van geschrokken. Ik zou heel graag lesgeven in tso, bso of buso. Die gasten hebben vaak een heel laag zelfbeeld. Sommige leraren bevestigen dat constant waardoor ze niet meer geloven in zichzelf. Ik wil dat anders aanpakken en besef dat daarvoor onderwijs dat steunt op waarden essentieel is. Dat blijkt ook uit mijn eindwerk. Ik wil als leraar geen masker dragen of poppenkast spelen. Ik wil een authentieke leraar zijn. Daarvoor spiegel ik me aan enkele goede leraren die ik zelf heb gehad. Zij waren magisch. Zo'n waardevolle tovenaar wil ik ook worden."

gemeenschapszin en respect, voelen zich weerbaarder en emotioneel stabiel, hebben meer zelfvertrouwen en eigenwaarde. Bovendien is de kans veel groter dat ze wat ze op school leren en ervaren thuis ook toepassen."

Moet de school de rol van de ouders dan overnemen?

Terry Lovat: "Helemaal niet. Maar het gaat wel om dezelfde jongere. Onderwijs mag zich niet beperken tot het cognitieve. De school en de leraar maken wel degelijk een verschil en spelen een grote rol in het leven en de toekomst van jonge mensen. Ons onderzoek bevestigt dat. De kernopdracht van de school is om te werken aan het karakter van de leerlingen. Daarvoor zijn zowel kennis, begrip, vaardigheden én waarden essentieel. Positieve en optimistische leraren in een zuurstofrijke school vormen daarvoor de basis."

Welk effect stel je vast bij de leraren?

Terry Lovat: "Als de leerlingen zich goed voelen, voelen de leraren zich een pak beter. Hun job wordt gemakkelijker, uitdagender en vrolijker. Ze hebben meer respect voor zichzelf en hun job en voelen dat ze echt een verschil maken."

Leg dat maar eens uit in de lerarenkamer.

Terry Lovat: "In slechte scholen zijn lerarenkamers broeihaarden van negativisme, minimalisme en cynisme. In kwaliteitsvolle scholen stimuleren leraren elkaar om het beste uit zichzelf en uit de leerlingen te halen. Een schoolcultuur die expliciet op positieve waarden steunt en elke leraar uitdaagt om die waarden te realiseren geeft aan dat cynisme geen kans."

De leerlingen hebben geen respect meer ...

Terry Lovat: "... dan moeten wij het hun leren. Niet door streng en cynisch te zijn maar door zélf te leven en te handelen naar de waarden waar we voor staan. Je krijgt wat je geeft. Leraren die hun leerlingen zelf respecteren en hen ten volle in hun eigenheid accepteren krijgen dat dubbel en dik terug. Ik weet hoe moeilijk leraren het vaak hebben. Maar het zijn niet altijd de leerlingen die falen. Soms zijn het ook de scholen. Juist omdat ze niet ver genoeg gaan in hun engagement voor een waardenvol onderwijs."

Je vat je onderzoek samen als 'The double helix effect'.

Terry Lovat: "Dat komt uit de geometrie. Hier betekent het dat waarden en kwaliteit onlosmakelijk met elkaar verbonden zijn. We hebben lang gedacht dat goede schoolresultaten het doel zijn en dat waarden een nevenproduct zijn. Nu weten we dat we die redenering moeten omdraaien: waarden zijn het belangrijkste en goede schoolresultaten volgen daaruit." ■